

Verklighetens slagna hjältar

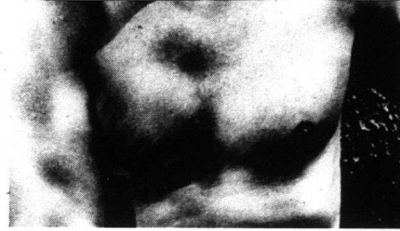
Donny Ambjörnsson är författare och journalist. Han har skrivit flera böcker om film och kultur. Han är också en av de mest kända svenska filmkritikerna. Han har skrivit om många av de stora filmerna under 1990-talet.

Verklighetens slagna hjältar är en bok som tar upp de mest fascinerande och kontroversiella filmerna under 1990-talet. Det är en bok som inte bara är en analys av filmerna, utan också en berättelse om de människor som har gjort dem till verklighet.

Sex minuter, minsann

DEBATT/Estonia
 Anders Hellberg har skrivit en bok om den finska krigsflottan. Boken handlar om de sex minuter som det tog att sänka den ryska krigsflottan under andra världskriget. Det är en bok som inte bara är en historisk analys, utan också en berättelse om de människor som gjorde det möjligt.

Den senaste mansforskningen. Ärligt talat har jag inte ens begripit vad som menas med mansroll. Visserligen är det en sak att säga att man är en man, men det är en helt annan sak att säga att man är en riktig man. Det är en sak att säga att man är en man, men det är en helt annan sak att säga att man är en riktig man.

Tarzan (Johnny Weissmüller ur en tidig Tarzanfilm) är en riktig man - fiktionens värld. Don Juan (Johnny Depp ur filmen från 1994) är däremot bara en pojke. Enligt Knut Carlqvist vill den "nya mansrollen" göra alla män till pojkar.

den senaste mansforskningen. Ärligt talat har jag inte ens begripit vad som menas med mansroll. Visserligen är det en sak att säga att man är en man, men det är en helt annan sak att säga att man är en riktig man. Det är en sak att säga att man är en man, men det är en helt annan sak att säga att man är en riktig man.

Den senaste mansforskningen. Ärligt talat har jag inte ens begripit vad som menas med mansroll. Visserligen är det en sak att säga att man är en man, men det är en helt annan sak att säga att man är en riktig man. Det är en sak att säga att man är en man, men det är en helt annan sak att säga att man är en riktig man.

Verklighetens slagna hjältar

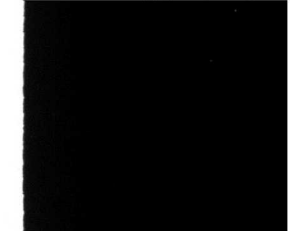
Donny Ambjörnsson är författare och journalist. Han har skrivit flera böcker om film och kultur. Han är också en av de mest kända svenska filmkritikerna. Han har skrivit om många av de stora filmerna under 1990-talet.

Verklighetens slagna hjältar är en bok som tar upp de mest fascinerande och kontroversiella filmerna under 1990-talet. Det är en bok som inte bara är en analys av filmerna, utan också en berättelse om de människor som har gjort dem till verklighet.

Sex minuter, minsann

DEBATT/Estonia
 Anders Hellberg har skrivit en bok om den finska krigsflottan. Boken handlar om de sex minuter som det tog att sänka den ryska krigsflottan under andra världskriget. Det är en bok som inte bara är en historisk analys, utan också en berättelse om de människor som gjorde det möjligt.

Den senaste mansforskningen. Ärligt talat har jag inte ens begripit vad som menas med mansroll. Visserligen är det en sak att säga att man är en man, men det är en helt annan sak att säga att man är en riktig man. Det är en sak att säga att man är en man, men det är en helt annan sak att säga att man är en riktig man.

Tarzan (Johnny Weissmüller ur en tidig Tarzanfilm) är en riktig man - fiktionens värld. Don Juan (Johnny Depp ur filmen från 1994) är däremot bara en pojke. Enligt Knut Carlqvist vill den "nya mansrollen" göra alla män till pojkar.

den senaste mansforskningen. Ärligt talat har jag inte ens begripit vad som menas med mansroll. Visserligen är det en sak att säga att man är en man, men det är en helt annan sak att säga att man är en riktig man. Det är en sak att säga att man är en man, men det är en helt annan sak att säga att man är en riktig man.

Den senaste mansforskningen. Ärligt talat har jag inte ens begripit vad som menas med mansroll. Visserligen är det en sak att säga att man är en man, men det är en helt annan sak att säga att man är en riktig man. Det är en sak att säga att man är en man, men det är en helt annan sak att säga att man är en riktig man.

uter, minsann

gen, SL, 8:6. Det blev offentligt den 9 mars 1998, 29 månader senare. Brevet var hemligt när Hellberg skrev sin bok.

PÅ SIDAN 64 heter det: "... låt oss nu börja med att studera kommissionens och varvets synpunkter helt förutsättningslöst: Båda parter är överens om att Estonia havererat och sjunkit därför att stora mängder vatten kommit in på bildäck. Detta har kunnat ske eftersom visiret rämlat av och i fallet dragit ner den vattentäta rampen till öppet läge. Nu stod bildäcket helt öppet.

Enligt haverikommissionen, vilket heller inte ifrågasätts av varvet, är det enorma mängder vatten som kommit in på bara några minuter när rampen väl står öppen. Michael Huss på Tekniska högskolan, expert i kommissionen, räknar med att 2 100 ton vatten har kommit in på bildäck på sex minuter. Men där slutar enigheten."

HUSS BERÄKNING ATT 2 100 ton vatten kom in på bildäck på sex minuter meddelades Kommissionen i en tiosidig rapport daterad den 4 januari 1995. Den hemligstämplades omedelbart som

arbetspapper och blev offentlig den 4 december 1997. Huss har meddelat att han inte har uttalat sig för utomstående, ändå har Hellberg haft tillgång till Huss hemligstämplade rapport.

Att det rör sig om just den rapporten visas av att Huss senare - i supplement 522, daterat men troligen från 1996 - ändrade sig till att det tog 28 minuter att få in 2 000 ton. I slutrapporten - figur 13.2 - bestämmer sig kommissionen för åtta minuter. Huss hänvisar i supplement 522 också till en finländsk rapport - supplement 523 - där det på sidan 9 talas om ett vatteninflöde på 1 500 till 2 000 ton per minut. Det vill säga: fartyget borde ha slagit runt efter högst 1,5 minut. Så i kommissionen var man långt ifrån överens om några sex minuter.

VAD BETRÄFFAR SYNUNKTERNA från varvet under 1995 kan sägas, att den tyska expertgruppen aldrig har hävdat att "Estonia havererat och sjunkit därför att stora mängder vatten kommit in på bildäck". Dess ståndpunkt framgår av följande brev och rapporter till kommissionen: 1) en längre inlägga daterad den 14 augusti 1995, 2) rapport ingiven till Kommissionen

vid möte i augusti 1995, 3) brev daterat den 27 oktober 1995 (det ovan nämnda) samt 4) brev daterat den 22 januari 1996. Alla fyra dokumenten hemligstämplades enligt SL 8:6 och offentliggjordes den 9 mars 1998. Varvet sände inte några andra brev eller rapporter till kommissionen under denna tid. Det framgår av materialet att tyskarna inte kände till Huss beräkningar.

DEN TYSKA GRUPPEN UPPGER ingensans att visiret skulle ha ramlat av och i fallet dragit ut ömbordkörningsrampen på Estonia. I stället presenteras uppgifter om visirets konstruktion och skick, vilka inte togs med i slutrapporten. Bland annat visar tyskarna att vägkrafter knappast kunde ha slagit sönder lås och gångjärn på visiret, om inte underhållet var eftersatt. Hellberg redovisar dessa argument på sidorna 64 till 73 i sin bok.

Varvets uppfattning om Hellberg/Jörles bok uttrycks på sidan 4, i en inlägga av den 22 juli 1996 till kommissionen och hemligstämplad som de övriga, offentliggjord den 6 mars 1998. I inläggan (sidan 76) menar sig den tyska gruppen kunna visa att Estonia fick slagsida klockan 01.02, medan visiret inte

mes är identisk med sina attribut - pipan, fiolen och de persiska tofflorna - som med de kryptiska kommentarerna och skruvade slutledningarna ska förmedla intrycket av snille. Men han är oförmögen att ha en relation med en kvinna, liksom många av tidens besuttna britiska män är han livrädd för dem. Han blir aldrig vuxen.

AMBJÖRNSSON ÄR idéhistoriker och stannar inom det facket, han skriver om litteratur. Och han tror sig skriva om män när han skriver om diktade hjältar. Holmes skulle ha hållits för en fanträn av iroke-serna. Industriarbetare i Liverpool skulle ha skrivit under på det. Någon ny mansroll växte alltså inte fram med industrialismen.

Hade Ambjörnsson läst en smula modern utvecklingspsykologi skulle han ha upptäckt det patologiska draget hos sina hjältar. Lite sociobiologi därtill och han skulle ha upptäckt att manligheten ytterst är ett genetiskt program, inte en roll. Den "nya mansrollen" har inget med kvinnofrigörelse att göra, den propagandas för att göra oss till eviga pojkar.

KNUT CARLQVIST

kan ha fallit av före 01.15 (om visiret drog med sig rampen sågs inte). Det innebär att slagsidan enligt varvets uppfattning inte kan ha orsakats av att visiret föll av. Brevet innehåller också uppgifter om att skeppet var läck innan slagsidan.

ANDERS HELLBERG HAR alltså haft tillgång till hemligstämpelat material - bland annat Huss rapport och det tyska brevet från den 27 oktober 1995. Eftersom tyskarna inte i skrift och knappast muntligen har förklarat sig överens med kommissionen, måste Hellberg ha fått det intrycket på annat sätt, förslagsvis genom samtal med svenska kommissionsledamöter som delade den tyska uppfattningen att fartyget var illa underhållet, men ville tona ned kritiken mot olycks scenariot.

Han har också i boken citerat valda delar ur protokollen med förhör av överleyande. Dessa var hemligstämplade till den 4 december 1997 och inte ens tillgängliga för tyskarna.

Min slutsats är att Hellberg, medvetet eller omedvetet, har utnyttjats av kommissionen för att sprida missvisande uppgifter.

ANDERS BJÖRKMAN